

ØST STATSADVOKATEMBETER

INSPEKSJON AV OSLO POLITIDISTRIKT

*Forundersøkelse av saker om mishandling i nære
relasjoner etterforsket i de geografiske
driftsenhetene*

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	3
2	Oppsummering av funn fra saksgjennomgangen	4
3	Saksgjennomgangen.....	5
3.1	Kort om gjennomføringen	5
3.2	Innledende statistikk	6
3.2.1	På distriktsnivå.....	6
3.2.2	På enhetsnivå	7
3.3	Funn fra saksgjennomgangen	8
3.3.1	Vurdering av henleggelsen.....	8
3.3.2	Etterforskningsplan og hypoteser.....	10
3.3.3	Bevis innhentet utenfor familien	10
3.3.4	Bevis tilknyttet partene	11
3.3.5	Forskjeller mellom enhetene	13
3.3.6	Avsluttende bemerkninger	16
4	Anbefalinger og tiltak.....	17

1 Innledning

Øst statsadvokatembeter har gjennomført en inspeksjon av Oslo politidistrikt. Inspeksjonen har bestått av en gjennomgang av henlagte saker om mishandling i nære relasjoner gjennom en 6 måneders periode. Sentralt i inspeksjonen har vært å undersøke om vi kunne finne forskjeller i hvordan driftsenhetene behandlet disse sakene og om dette kunne ha sammenheng med ulikheter i sakene som enhetene behandler, eller om eventuelle variasjoner måtte tilskrives ulik skjønnsutøvelse ved enhetene. Det siste kan i så fall gi grunn til å vurdere tiltak som kan sikre høyere kvalitet i skjønnsutøvelsen.

Det ble sendt ut bestillingsbrev i forkant av inspeksjonen som politidistriktet har besvart skriftlig. Inspeksjonen er foretatt av førstestatsadvokat Nina Prebe samt statsadvokatene Stian Frydenberg Hermansen, Tonje Tønder og Carl Graff Hartmann.

Det ble innhentet en oversikt over alle henlagte saker ved Oslo politidistrikt i perioden 1. september 2025 til og med 28. februar 2026 innenfor statistikkgruppene 1506-1509 og 1768-1771, som alle er innenfor saksområdet mishandling i nære relasjoner. Dette var totalt 240 saker. Av disse plukket vi ut saker som var henlagt på kode 058 "henlagt på grunn av bevisets stilling" (168 saker), samt kode 103 "henlagt fordi intet straffbart forhold ansees bevist" (16 saker).

Av de 184 sakene som var henlagt på kode 058 eller 103 innhentet vi 84 saker som ble fordelt mellom statsadvokatene som deltok i inspeksjonen. Av de 84 sakene var det like mange fra hver av de geografiske enhetene i Oslo politidistrikt, Enhet øst, Enhet sentrum og Enhet vest. Saksgjennomgangen ble gjennomført i ukene 16-18.

2 Oppsummering av funn fra saksgjennomgangen

- Statsadvokatene er gjennomgående enige i politiets henleggelsesbeslutninger, men det er variasjon mellom de geografiske driftsenhetene. Statsadvokatene var enige i at saken skulle henlegges i 69 % av tilfellene, med et spenn fra 56 % i Enhet sentrum til 88 % av sakene i Enhet øst.
- Der statsadvokatene var uenige i henleggelsene, var det ikke uenighet om bevisvurderingen, men hvorvidt det var behov for ytterligere etterforskning før påtaleavgjørelse.
- Særlig når det gjaldt innhenting av bevis fra antatt upartiske kilder (naboer, skole/barnehage, barneverntjenesten mv.) er det et klart forbedringspotensial. Sikring av tidsnære bevis vil kunne øke muligheten for oppklaring og positiv påtaleavgjørelse for det tilfellet at det skulle komme en ny anmeldelse senere.
- Notoritet for at etterforskningen tar hensyn til de involvertes historikk mangler i flere saker.
- Oppfølging av mulige bevis partene selv nevner i avhør kan forbedres.
- Opprettelse av etterforskningsplaner og hypoteser varierer mellom enhetene. Antall saker der det manglet etterforskningsplaner varierte fra 19 % ved Enhet øst og Enhet sentrum til 47 % ved Enhet vest. Antall saker der det manglet hypoteser varierte det mellom de tre enhetene fra 13 % ved Enhet øst til 38 % ved Enhet sentrum.

3 Saksgjennomgangen

3.1 Kort om gjennomføringen

På bakgrunn av opplysninger fra Oslo politidistrikt om varierende oppklaringsprosent mellom de tre geografiske driftsenhetene som behandler saker om mishandling i nære relasjoner, samt funn knyttet til behandling av klager over henleggelse innenfor den aktuelle sakstypen, besluttet vi å gjennomføre en inspeksjon som en forundersøkelse.

Sentralt i inspeksjonen har derfor vært å se om vi kunne finne forskjeller i hvordan driftsenhetene behandlet disse sakene og om dette kunne ha sammenheng med ulikheter (herunder demografiske variasjoner) i de sakene som enhetene behandler og om det kan forklare eventuelle statistiske variasjoner mellom enhetene, eller om eventuelle variasjoner måtte tilskrives varierende praksis hva gjelder etterforskningsmetoder eller eventuelt ulik skjønnsutøvelse ved enhetene.

Inspeksjonen er lagt opp slik at vi kunne avdekke forskjeller i sakstypen som f.eks. antall fornærmede i samme sak, variasjoner i bruk av etterforskningsmetoder som f.eks. aktiv bruk av etterforskningsplan og hypoteser, bruk av historikk eller avhør av utenforstående vitner, samt at vi vurderte om saken var tilstrekkelig etterforsket til å kunne påtaleavgjøre saken på det tidspunkt den faktisk ble henlagt.

Det ble utarbeidet et spørreskjema med veileder til bruk for gjennomgangen. Spørsmålene var til en viss grad formulert slik at det ble etterspurt objektive/lett konstaterbare forhold ved saken, mens det var færre spørsmål som krevet rent skjønnsmessige vurderinger. Dette ble gjort for å redusere muligheten for at varierende skjønnsutøvelse blant de statsadvokatene som deltok i inspeksjonen skulle kunne påvirke resultatet.

3.2 Innledende statistikk

Innledningsvis vil vi gi noe bakgrunnsinformasjon om Oslo politidistrikts saker om mishandling i nære relasjoner.

3.2.1 På distriktsnivå

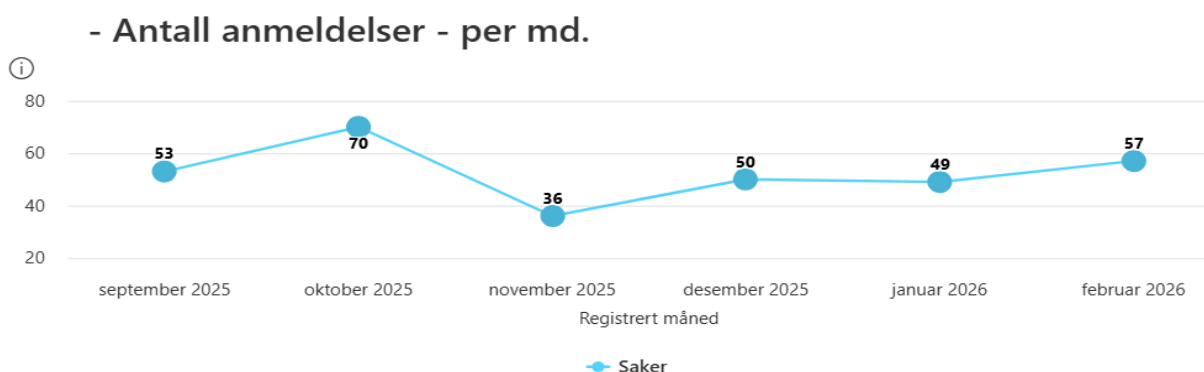
Tabell 1. Saker om mishandling i nære relasjoner ved Oslo PD 2021-2025:

	2021	2022	2023	2024	2025	% andel i 2025 av hele landet
Antall anmeldelser	838	860	836	879	687	19
Antall påtaleavgjorte	699	866	625	681	758	24
Antall påtaleavgjorte oppklart	123	161	136	135	187	30
Antall pos. Påtaleavgj.	64	70	75	68	88	27
Gj.snitt saksbeh.tid - alle saker	159	150	159	174	225	
Gj.snitt saksbeh.tid - oppkl. saker	222	186	245	226	270	

Som man ser er det en synkende tendens hva gjelder antall anmeldelser innen dette saksområdet. Årsakene til dette kan være mange og vi har i denne forundersøkelsen ikke gjort undersøkelser som setter oss i stand til å gi noen forklaring på denne utviklingen. Vi ser imidlertid at da antall anmeldelser gikk markant ned i 2025, steg antall påtaleavgjorte saker. Dette kan tyde på at ledig kapasitet ble benyttet til å arbeide ned restansene. Det kan sannsynligvis også forklare den økte saksbehandlingstiden i 2025 da man fikk tid til å avgjøre saker som hadde blitt liggende lenge. Vi er kjent med at Oslo politidistrikt har gjennomført en egen analyse av mulige årsaker til at antallet anmeldelser går ned. Mulige årsaker er opplyst å være stengte publikumsmottak grunnet økt behov for vakthold, samt at barnevernet i økende grad løser saker internt.

Totalt mottok de tre geografiske driftsenhetene i Oslo 315 anmeldelser innen saksgruppen mishandling i nære relasjoner i denne 6-månedersperioden, mens de avgjorde 298 saker.

De innkomne sakene fordelte seg slik på månedsbasis:

Figur 1. Antall anmeldelser sept -25 til feb -26

I de fire månedene i 2025 ble det påtaleavgjort 227 saker. I månedene januar og februar 2026 ble 71 saker påtaleavgjort. Disse tallene ser vi så opp mot positive påtaleavgjørelser, henleggelse som regnes som ikke oppklart, avgjørelser som trekkes ut av statistikken og avgjørelser som regnes som oppklart.

Tabell 2. Anmeldelser og avgjørelser sept. -25 til feb. -26

	Antall anmeldelser	Påtale-avgjorte saker	Positive avgjørelser	Oppklaringsprosent	Avgjørelser ikke oppklart	Avgjørelser som ikke teller med i oppklarings %
Sept. - 25 til Feb. - 26	315	298	47	31,1	172	45

3.2.2 På enhetsnivå

Oppklaringsprosenten for de tre driftsenhetene i Oslo varierer og oppklaringsprosenten for tidsrommet 1.9 – 28.2 de siste tre årene viser følgende:

Tabell 3. Oppklaringsprosent over de tre periodene:

	1.9.2023 -29.2.2024	1.9.2024 -28.2.2025	1.9.2025 -28.2.2026
Enhet øst	25,8	15,5	37,2
Enhet sentrum	22,2	26,2	27,3
Enhet vest	13,3	9,4	19

Oversikten gir slik vi ser det, ikke grunnlag for å trekke bestemte konklusjoner m.h.t. verken skjønn eller sakstyper.

3.3 Funn fra saksgjennomgangen

3.3.1 Vurdering av henleggelsen

Dette var det sentrale spørsmålet i denne forundersøkelsen: Om statsadvokatene vurderte det slik at det var riktig å henlegge saken. Alternativet ville være å etterforske saken ytterligere eller å treffe en positiv påtaleavgjørelse.

I 69 % av sakene – 34 av 49 saker – var statsadvokatene enige med politiet i at saken skulle henlegges. Dette fordeler seg slik på de geografiske driftsenhetene:

85 Vurderer du at det var riktig å henlegge saken?	Øst	Sentrum	Vest	Totalt
Ja	88%	56%	65%	69%
Nei	13%	44%	35%	31%
Totalt	100%	100%	100%	100%

Tabell 4.

Kun i én sak var statsadvokatene av den oppfatning at det var riktig å henlegge saken, men at begrunnelsen burde vært en annen. Der var saken henlagt som intet straffbart forhold bevist (kode 103), mens statsadvokatene vurderte det slik at saken burde vært henlagt etter bevisets stilling (kode 058).

Av de femten sakene hvor statsadvokatene ikke var enige i henleggelsen, var det kun én sak hvor det etter statsadvokatenes syn var grunnlag for positiv påtaleavgjørelse. Saken var henlagt etter bevisets stilling som mishandling i nære relasjoner, men statsadvokaten fant at det var grunnlag for positivt påtalevedtak etter nedsubsumsjon til kroppskrenkelse.

I de fjorten gjenværende sakene ble det funnet å være behov for ytterligere etterforskning. Følgende etterforskningsskritt var aktuelle å gjennomføre etter statsadvokatenes syn:

Hvis ikke grunnlag for pos.påtaleavgj Hvilke etterforskningskritt ville du beordret?

	Øst	Sentrum	Vest	Totalt
Ant saker	2	7	5	14
Avhør av fornærmede	0	3	2	5
Avhør av mistenkte	1	0	1	2
Avhør av vitner	2	5	4	11
Innhente dokumentasjon	1	2	3	6
Sikre/gjennomgå digitale bevis	1	2	1	4
Åstedsundersøkelse/fotomappe fra åsted	0	0	1	1
Annet	0	1	1	2

Tabell 5.

Oversikten viser saker hvor det er behov for et bestemt etterforskningskritt. Flere typer etterforskningskritt kan selvsagt være aktuelle i én sak, og oversikten sier ingenting om hvor mange av det enkelte etterforskningskritt det er behov for i hver sak. Står det at det er behov for vitneavhør i en sak, kan det med andre ord være snakk om avhør av flere vitner.

Vi ser ingen forskjell av betydning i hvor mange typer etterforskningskritt som mangler per sak på de ulike enhetene – snittet ligger på pluss minus to typer etterforskningskritt per sak på alle enhetene.

Statsadvokatenes vurdering innebærer ikke at vi er overbevist om at sakene hadde endt med tiltale dersom ytterligere etterforskning hadde vært utført, men det kan være taktiske eller tekniske grunner til å foreta noen ytterligere etterforskningskritt før saken allikevel henlegges. Det kan også ha en side til de involvertes rettigheter, blant annet mistenktes rett til å få anledning til å forklare seg i saken. I denne forundersøkelsen har statsadvokatene gjennomgående pekt på behovet for å sikre seg informasjon fra antatt upartiske kilder som f.eks. barnevern, skole, barnehage, helsevesenet og hjelpeapparat, samt naboer, jf. kapittel 3.3.3. Statsadvokatene har også pekt på familiens historikk som grunnlag for å gjennomføre noen ytterligere etterforskningskritt, og omvendt: At dersom tidsnære bevis sikres nå, vil det kunne øke muligheten for oppklaring og positiv påtaleavgjørelse for det tilfellet at det skulle komme en ny anmeldelse mot samme mistenkt.

Statsadvokatenes vurdering viser at det er stor forskjell på sakene fra Enhet øst og Enhet sentrum i antall saker hvor det gjenstår noe å ønske av etterforskning før saken er klar for påtaleavgjørelse. Der 2 av 19 saker (13 %) i Enhet øst burde vært etterforsket ytterligere, gjelder det samme for 7 av 18 saker (44 %) i Enhet sentrum. Også mellom Enhet øst og Enhet vest er det en merkbar forskjell – i Enhet vest ble det vurdert å være behov for ytterligere etterforskning i 5 av 17 saker (29 %). Vi understreker at det er tale om et lavt antall saker, men er av den oppfatning av at den nærmere gjennomgangen understøtter at det er en reell forskjell, se kapittel 3.3.2 til 3.3.5.

Forundersøkelsen gir dermed ikke grunnlag for å konstatere forskjell i bevisvurderingen mellom de geografiske driftsenhetene, men en forskjell i vurdering av hvilke etterforskningskritt som det er behov for før saken er klar til påtaleavgjørelse.

3.3.2 Etterforskningsplan og hypoteser

Statsadvokatene i Øst finner ingen sammenheng mellom at *det foreligger* en etterforskningsplan i saken og statsadvokatenes uenighet i henleggelsesbeslutningen: I denne kategorien saker var det opprettet etterforskningsplan i 73 % av tilfellene (11 saker), mot 70 % av alle sakene. Det skal være etterforskningsplan i mishandlingssaker såfremt saken ikke er så enkel og oversiktlig at det ikke er nødvendig, jf. riksadvokatens rundskriv nr. 2/2023. En etterforskningsplan er i denne sammenheng en skriftlig plan som er egnet til å drive etterforskningen *fremover*. Vi har i denne sammenhengen ikke satt noen krav til at planen måtte være ført i Indicia – er det loggføringer i BL som har karakter av etterforskningsplan, har vi svart ja på spørsmålet om hvorvidt det er lagd en etterforskningsplan. Er etterforskningsplanmodulen i Indicia i realiteten uten en plan for etterforskningen, for eksempel kun loggføringer om det som *har skjedd/har blitt besluttet*, har vi svart nei.

Forundersøkelsen har ikke gått i dybden når det gjelder *bruk* av etterforskningsplanen. Men vi ser at det er en lavere andel av etterforskningsplaner *med hypoteser* i sakene hvor statsadvokatene var uenige i henleggelsen: Kun i 60 % av denne gruppen saker inneholdt planen hypoteser, og av disse ble hypotesene beskrevet som «bare [...] standardhypoteser» i 89 % av tilfellene. Til sammenligning: I sakene hvor vi var *enige* i henleggelsen, var det hypoteser i 82 % av sakene, og av disse var det bare benyttet standardhypoteser i 64 % av tilfellene. Vi må her ta forbehold om et lavt antall saker – 9 saker med etterforskningsplan hvor vi var uenige i henleggelsen og 24 saker hvor vi var enige.

3.3.3 Bevis innhentet utenfor familien

Av gjennomførte etterforskningskritt undersøkte statsadvokatene særlig innhenting av helsejournal, barnevernsdokumenter og lignende, samt avhør av naboer og vitner fra skole/barnehage, da disse erfaringsmessig ofte er politiinitierte etterforskningskritt. Statsadvokatene krysset av for «ja», «nei», «delvis» eller «uaktuelt». Et nei-svar innebærer ingen kritikk, bare en konstatering av at etterforskningskrittet er mulig å utføre; i motsatt fall skal det svares «uaktuelt».

I saker hvor statsadvokatene var *enige* i henleggelsen, hadde politiet ikke innhentet helsejournal, barnevernsdokumenter og/eller lignende til tross for at dette var aktuelt, i 12 % av sakene. I saker hvor statsadvokatene var *uenige* i henleggelsen var slik dokumentasjon ikke innhentet i 36 % av tilfellene.

Tabell 6.

79 Er helsejournal, barnevernsdokumenter og/eller lignende innhentet?	Ant saker	Andel saker
Delvis	4	12%
Ja	18	53%
Nei	4	12%
Uaktuelt	8	24%
Totalt	34	100%

a) Saker hvor statsadvokatene var enige i henleggelsen

79 Er helsejournal, barnevernsdokumenter og/eller lignende innhentet?	Ant saker	Andel saker
Delvis	2	14%
Ja	4	29%
Nei	5	36%
Uaktuelt	3	21%
Totalt	14	100%

b) Saker hvor statsadvokatene var uenige i henleggelsen

Vi ser ingen forskjell av betydning på enhetsnivå her.

I tabell 5 (lenger opp) så vi at statsadvokatene ville beordret innhenting av dokumentasjon i 6 saker. Tre av de tilfellene er i saker hvor det ikke var innhentet fra før, ytterligere tre saker der det delvis var innhentet fra før (inkludert ett med et feilrapportert ja-svar).

I samme tabell framgikk det at statsadvokatene ville ha beordret vitneavhør i 11 av 14 saker hvor det var aktuelt med ytterligere etterforskning. Ti av disse sakene utgjøres av saker hvor avhør av naboer kunne vært utført, men ikke er gjort. I fire av de samme sakene var vitner fra skole/barnehage ikke avhørt, mot en total på seks saker hvor det ikke var gjort i sakene hvor statsadvokatene ikke var enige i henleggelsen.

Dette viser at det i sakene hvor statsadvokatene var uenige i henleggelsen langt på vei er sammenfall mellom typer av etterforskningsskritt som forundersøkelsen fant at ikke var utført og etterforskningsskritt statsadvokatene ville ha beordret – med andre ord *burde* disse etterforskningsskrittene vært utført i disse tilfellene. Denne typen etterforskningsskritt utføres ofte av politiet på eget initiativ, og er normalt innhentet fra antatt upartiske kilder. Statsadvokatene har også kommentert i fritekst for flere av enkeltsakene at politiet burde ha sikret denne typen bevis i saker hvor bevisbildet ellers består av de involvertes forklaringer.

Dette gir grunnlag for å be politiet være *særlig oppmerksomme på bevis som kan belyse situasjonen i familien utenfra*. Dette kan dessuten være viktige bevis opp mot eventuelle senere saker, selv om den aktuelle saken må bli å henlegge, også etter at disse etterforskningsskrittene er utført.

3.3.4 Bevis tilknyttet partene

Statsadvokatene har ikke funnet betydelige forskjeller mellom sakene hvor vi var enige i henleggelsen og saker hvor vi var uenige i henleggelsen når det gjelder beviser tilknyttet de fornærmede og mistenkte.

Vi ble spurt om blant annet følgende:

- Er fornærmede og mistenkte avhørt?
- Er temaet «regime» tilstrekkelig belyst i avhør?
- Har politiet i avhør søkt å avdekke om fornærmede/mistenkte har opplysninger om mulige andre bevis? Og er det i så fall fulgt opp?

- Er opplysninger fra fornærmede om eventuelle seksuallovbrudd tilstrekkelig fulgt opp i avhør?
- Er fornærmede/mistenkte foreholdt informasjon fra saken?

Det er eksempler på negative svar i begge de nevnte sakskategoriene, uten at det ses noen betydelig forskjell når man tar hensyn til at saksantallet er lite.

Et mulig unntak er her i hvilken grad politiet har fulgt opp opplysninger om mulige bevis gitt av fornærmede og mistenkte.

Tabell 7.

24 F Er opplysninger i avhør om mulige andre bevis (jf. forrige spm) fulgt opp?	Ant forn	Andel forn	Ant unike saker	Andel unike saker
Delvis	6	38%	4	33%
Ja	1	6%	1	8%
Nei	5	31%	5	42%
Uaktuelt	4	25%	3	25%
Totalt	16	100%	12	100%

a) Saker hvor statsadvokatene var uenige i henleggelsen

24 F Er opplysninger i avhør om mulige andre bevis (jf. forrige spm) fulgt opp?	Ant forn	Andel forn	Ant unike saker	Andel unike saker
Delvis	5	14%	5	18%
Ja	13	36%	13	46%
Nei	3	8%	3	11%
Uaktuelt	15	42%	10	36%
Totalt	36	100%	28	100%

b) Saker der statsadvokatene var enige i henleggelsen

58 M Er opplysninger i avhør om mulige andre bevis (jf. forrige spm) fulgt opp i etterforskningen?	Ant mist	Andel mist	Ant unike saker	Andel unike saker
Delvis	4	36%	3	30%
Nei	5	45%	5	50%
Uaktuelt	2	18%	2	20%
Totalt	11	100%	10	100%

c) Saker hvor statsadvokatene var uenige i henleggelsen

58 M Er opplysninger i avhør om mulige andre bevis (jf. forrige spm) fulgt opp i etterforskningen?	Ant mist	Andel mist	Ant unike saker	Andel unike saker
Delvis	3	9%	3	12%
Ja	10	29%	9	35%
Nei	6	17%	5	19%
Uaktuelt	16	46%	11	42%
Totalt	35	100%	26	100%

d) Saker hvor statsadvokatene var enige i henleggelsen

I sakene hvor statsadvokatene var uenige i henleggelsen, fulgte politiet opp fornærmedes opplysninger om mulige bevis fullt ut kun i ett tilfelle, og ikke i noe tilfelle har politiet fulgt opp alle mistenktes opplysninger i sakene der statsadvokatene var uenig i henleggelsen. I saker hvor vi var enige i henleggelsen, var dette gjort i en tredjedel av sakene. At slike opplysninger *delvis* ble fulgt opp, forekom i rundt en tredjedel av tilfellene i sakene med uenighet om henleggelsen, men langt sjeldnere i sakene hvor statsadvokatene var enig i henleggelsen.

At opplysningene ikke ble fulgt opp i det hele tatt skjedde i 8 % av fornærmede avhørene (11 % av sakene) der vi var enige i henleggelsen, og 17 % av mistenktavhørene (19 % av sakene). At andelen er høyere for mistenkte, kan ha sammenheng med at mistenkte blir avhørt sent i etterforskningen, og at man dermed vurderer behovet for oppfølging av slike opplysninger på et mer omfattende grunnlag og ser at det ikke er behov for å følge opp opplysningene før saken skal avgjøres. I sakene hvor statsadvokatene var uenige i henleggelsen, ser vi imidlertid at fornærmedes og mistenktes opplysninger om mulige bevis ikke ble fulgt opp i en langt større andel av tilfellene: 31 % for fornærmedes del (42 % av sakene) og 45 % for mistenktes del (50 % av sakene).

Et annet mulig unntak er bruk av historikk – hvorvidt det fremgår av saken om tidligere straffesaker av lignende karakter mot mistenkte er hensyntatt ved påtalevedtaket:

Tabell 8.

53 M Hvis ja på spm over, fremgår det av saken om øvrige saker er hensyntatt ved saksavgjørelsen?	Ant mist	Andel mist	Ant unike saker	Andel unike saker
Delvis	2	22%	2	22%
Ja	4	44%	4	44%
Nei	3	33%	3	33%
Totalt	9	100%	9	100%

a) Saker hvor statsadvokatene var uenige i henleggelsen

53 M Hvis ja på spm over, fremgår det av saken om øvrige saker er hensyntatt ved saksavgjørelsen?	Ant mist	Andel mist	Ant unike saker	Andel unike saker
Delvis	1	5%	1	6%
Ja	16	84%	14	82%
Nei	2	11%	2	12%
Totalt	19	100%	17	100%

b) Saker hvor statsadvokatene var enige i henleggelsen

Det skal legges til at andelen mistenkte med relevant historikk var *høyere* i de sakene hvor vi var uenige i henleggelsen: 80 % av de mistenkte hadde registrert tidligere straffesaker på seg, og i 77 % av tilfellene var de tidligere sakene av lignende karakter. I sakene hvor vi var enige i henleggelsen, var det 67 % av de mistenkte som hadde registrert tidligere straffesaker mot seg, og 61 % av disse var av lignende karakter.

Når man så i tabellene ovenfor ser at det kun i 44 % av sakene hvor statsadvokatene var uenige i henleggelsen fremgår at tidligere saker er hensyntatt, mot 82 % av sakene hvor statsadvokatene er enige i henleggelsen, kan dette indikere at manglende oppmerksomhet rundt historikk kan ha gitt seg utslag i saksavgjørelsen. Dette styrkes av at andelen saker der det delvis framgår av saken at historikk er hensyntatt er 22 % i sakene (2 saker) med uenighet om henleggelsen, mot én enkeltsak (5 %) i sakene med enighet. Vi tar forbehold om lavt antall saker i denne forbindelse.

Disse punktene – om opplysninger fra fornærmede og mistenkte, og mistenktes historikk – nyanserer muligens funnet ovenfor i punkt 3.3 ved at også mulige bevis knyttet til de involverte må vies større oppmerksomhet. Hvorvidt dette er egnet til å si noe mer generelt om kvaliteten på etterforskningen, er ikke mulig å si noe om ut fra denne begrensede forundersøkelsen.

3.3.5 Forskjeller mellom enhetene

3.3.5.1 Om etterforskningsplanen

Statsadvokatene ville også undersøke om det var systematiske forskjeller mellom enhetene. Her er det tatt utgangspunkt i alle sakene i forundersøkelsen, med mindre noe annet er presisert.

I Enhet vest manglet det etterforskningsplan i en større andel enn i de to andre enhetene:

Tabell 9.

10 Er det laget etterforskningsplan?	Ant saker	Andel saker
Ja	35	71%
Nei	14	29%
Totalt	49	100%

10	Øst		Sentrum		Vest	
	Ant saker	Andel saker	Ant saker	Andel saker	Ant saker	Andel saker
Ja	13	81%	13	81%	9	53%
Nei	3	19%	3	19%	8	47%
Totalt	16	100%	16	100%	17	100%

I Enhet sentrum manglet det *hypoteser* i planen i en større andel enn i de to andre enhetene:

Tabell 10.

11 Er det beskrevet hypoteser?	Ant saker	Andel saker
Ja	37	76%
Nei	12	24%
Totalt	49	100%

11	Øst		Sentrum		Vest	
	Ant saker	Andel saker	Ant saker	Andel saker	Ant saker	Andel saker
Ja	14	88%	10	63%	13	76%
Nei	2	13%	6	38%	4	24%
Totalt	16	100%	16	100%	17	100%

Når man så ser på om hypotesene var tilpasset saken, ser man også en klar forskjell: På spørsmålet: *Er det bare benyttet standardhypoteser?* var svaret 90 % (9 saker) for Enhet sentrum og 85 % (11 saker) for Enhet vest, men kun 43 % (6 saker) for Enhet øst.

Med andre ord oppretter Enhet øst (sammen med Enhet sentrum) etterforskningsplaner i flest saker, planene inneholder oftere hypoteser og hypotesene er oftere tilpasset den enkelte saken enn i de to andre enhetene. Enhet vest oppretter i mindre grad skriftlige etterforskningsplaner, mens på Enhet sentrum er etterforskningsplanene i minst grad hypotesestyrte: Kun i 63 % av Enhet sentrums saker forelå det hypoteser, men 90 % av hypotesene var standardhypoteser som ikke var tilpasset saken.

3.3.5.2 Bevisinnhenting

Tabellen nedenfor er en oppsummering i form av en oversikt over statsadvokatenes nei-svar på de ulike spørsmålene om bevisinnhenting. Tallet angir andelen av enhetens saker: I spørsmål 19 er altså fornærmede ikke avhørt i 9 % av Enhet østs saker.

Spørsmål 55 om hvorvidt tiltalte var avhørt er utelatt, da det ikke var noen reelle nei-svar, kun tilfeller hvor det ikke var aktuelt med avhør av mistenkte av ulike grunner.

Tabell 11.

		Oversikt over nei-svar		
		Enhet øst	Enhet sentrum	Enhet vest
B. FORNÆRMEDE				
19	Er fornærmede avhørt?	9 %	15 %	4 %
20	Er temaet "regime" tilstrekkelig belyst i avhør?	0	18 %	15 %
21	Har politiet i avhør søkt å avdekke om fornærmede har opplysninger om mulige andre bevis?	29 %	24 %	5 %
22	Er opplysninger om eventuelle seksuallovbrudd tilstrekkelig fulgt opp i avhør?	0	6 %	10 %
23	Er fornærmede foreholdt informasjon?	6 %	24 %	10 %
24	Er opplysninger i avhør om mulige andre bevis [...] fulgt opp?	6 %	24 %	20 %
C. MISTENKTE				
53	Hvis [mistenkte har tidligere straffesaker av lignende karakter], fremgår det av saken om [de] er hensyntatt ved saksavgjørelsen?	33 %	0	22 %
54	Er oppdatert straffe- og bøteattest dokumentført i saken?	42 %	58 %	75 %
56	Har politiet i avhør søkt å avdekke om mistenkte har opplysninger om mulige andre bevis?	7 %	0	36 %
57	Er mistenkte foreholdt informasjon?	0	10 %	9 %
58	Er opplysninger i avhør om mulige andre bevis [...] fulgt opp i etterforskingen?	13 %	60 %	14 %
D. VITNER				
76	Er naboer kontaktet/avhørt?	88 %	56 %	82 %
77	Er vitner fra skole/barnehage kontaktet/avhørt?	25 %	38 %	35 %
E. DOKUMENTBEVIS OG TEKNISKE BEVIS				
79	Er helsejournal, barnevernsdokumenter og/eller lignende innhentet?	19 %	13 %	24 %

Nei-svarene innebærer som nevnt ingen kritikk i seg selv, men det er en konstatering av at det forespurte er mulig å gjøre, men ikke gjort.

Samlet sett er det allikevel interessant at Enhet sentrum har størst andel nei-svar i 7 av 14 spørsmål. Sett opp mot andelen saker uten hypotesestyring av etterforskningsplanen, jf. punkt 3.3.5.1 og statsadvokatenes vurdering av henleggelsene, jf. punkt 3.3.1, gir det grunnlag for et spørsmål om kvaliteten på styringen av etterforskningen på Enhet sentrum burde styrkes.

3.3.5.3 Demografiske forskjeller

Et av de forhold som vi har vært opptatt av å avklare var om det var forskjell mellom enhetene med hensyn til hvor mange fornærmede det var per sak. Med utgangspunkt i tabell nr 12 under ser man at ved Enhet øst er det flere enn en fornærmet i 25 % av sakene. Ved Enhet

sentrum er det flere enn en fornærmet i 12,5 % av sakene og ved Enhet vest er det flere enn en fornærmet i 29 % av sakene. Hvis vi ser på antall fornærmede per sak finner vi at Enhet øst har 1,5 fornærmet per sak, Enhet sentrum har 1,25 fornærmet per sak og Enhet vest har 1,47 fornærmet per sak. Det forhold at Enhet sentrum har noe lavere antall saker med familier med flere fornærmede synes ikke overraskende all den tid det bor færre barnefamilier i sentrum enn i de deler av Oslo som ligger lengre fra sentrum. For øvrig ser tallene for Enhet øst og Enhet vest ganske like ut.

16 Antall fornærmede pr sak?	Ant forn	Andel forn	Ant saker	Andel saker	Ant forn pr. sak (ant saker)	Øst	Sentrum	Vest
1	38	57%	38	78%	1	12	14	12
2	12	18%	6	12%	2	3		3
3	9	13%	3	6%	3		2	1
4	4	6%	1	2%	4			1
6	4	6%	1	2%	6	1		
Totalt	67	100%	49	100%	Totalt	16	16	17

Tabell 12.

3.3.6 Avsluttende bemerkninger

I forbindelse med denne forundersøkelsen har vi sett på andelen mishandlingssaker som er oppklart. Noen hovedpunkter er gjengitt i kapittel 3.2. Vi fant imidlertid at det delvis er store variasjoner i oppklaringsprosenten fra måned til måned, slik at det er vanskelig å trekke noen klar konklusjon ut av dette. Variasjonene ser ut til å ha sammenheng med et lavt antall avgjorte saker per måned, noe som kan ha sammenheng med at mishandlingssakene ofte er omfangsrike og komplekse med omfattende enkeltbevis, som lange avhør og omfangsrike journaler. Når det er sagt ble vår saksgjennomgang utvidet, nettopp fordi vi så at sakene gjennomgående var mindre omfattende enn antatt. Dette har nok sammenheng med at vi bare gjennomgikk henlagte saker. De sakene som krever mest arbeid å sette seg inn i, er ofte saker som ligger an til å skulle bringes inn for retten.

Vårt inntrykk er i alle tilfeller at dersom man skal lete etter tendenser i oppklaringsprosent i mishandlingssaker, bør dette gjøres over noe tid.

4 Anbefalinger og tiltak

Forundersøkelsen har gitt tilstrekkelig grunnlag for å anbefale kompetansehevende tiltak.

Følgende tiltak anbefales iverksatt og fulgt opp internt i Oslo politidistrikt:

- Politiet må i større grad innhente bevis utenfor den involverte familien (naboer, skole/barnehage, barneverntjenesten mv.), også der saken går mot henleggelse.
- Politiet må sikre at opplysningene i saken vurderes sammen med relevante opplysninger fra eventuelle tidligere saker og at det sikres notoritet om i hvilken grad familiens historikk er tatt i betraktning ved påtaleavgjørelsen.
- På samme måte må politiet sikre notoritet om hvorfor mulige bevis nevnt av partene i avhør ikke følges opp.
- Bruken av etterforskningsplaner og tilpassede hypoteser som et styringsdokument for etterforskningen må styrkes, især på Enhet sentrum.
- Oslo politidistrikt bør sørge for økt erfaringsutveksling mellom de ulike geografiske driftsenhetene, både i enkeltsak og på et overordnet nivå.

Tiltak som iverksettes av Øst statsadvokatembeter:

- Statsadvokatene vil gjennomføre en felles fagdag for påtalejurister og etterforskere på de tre enhetene for å gjennomgå de funn som er gjort under denne inspeksjonen.
- Statsadvokatene vil innkalle til systematisk erfaringslæring i tilknytning til enkeltsaker som har et særlig læringspotensial på områder der inspeksjonene har avdekket behov for forbedring.

Oslo, 26. juni 2026

Stian F. Hermansen
statsadvokat

Nina Prebe
førstestatsadvokat

Carl G. Hartmann
statsadvokat